

JEFFREY ARCHER

Lyhyet versiot

Lyhyet versiot

Jeffrey Archer

Lyhyet versiot

Suomentanut: Britt-Marie Norrgård

SAGA Egmont

Lyhyet versiot
Suomentanut
Britt-Marie Norrgård
Englanninkielinen alkuteos
To Cut a Long Story Short
Cover image: Shutterstock
Copyright © 2000, 2021 Jeffrey Archer ja SAGA Egmont
Kaikki oikeudet pidätetään

ISBN: 9788726966183

1. painos

Tämä kirja on suojattu tekijänoikeuslailla. Kopiointi muuhun kuin yksityiseen käyttöön sallittu ainoastaan Sagan ja kirjailijan luvalla.

Sisältö

Esipuhe	7
Kuolema puhuu	9
Asiantuntijatodistaja*	10
Loppupeli	23
Kirje	78
Rikos kannattaa*	83
Kuin yö ja päivä	104
Uusi sydän*	121
Liian monta sattumaa*	132
Rakkautta ensisilmäyksellä*	165
Rajatapaus*	169
Ikimuistoinen viikonloppu*	181
Ilmaista rahaa*	196
Tarkoitus pyhittää keinot	206
Kolmastoista valu*	229
Ruoho on aina vihreämpää...	237

*Perustuu tositapahtumiin

Esipuhe

Ennen kuin alat lukea näitä neljäätoista novellia, haluan taas, kuten aiemminkin, mainita, että moni niistä perustuu tositapahtumiin. Sisältösivulla olen merkinnyt ne asteriskilla (*).

Matkustaessani ympäri maapalloa etsin aina lyhyitä tarinoita, jotka elävät omaa elämäänsä. ”Kuolema puhuu” on sellainen – kun kuulin sen, se kosketi minua niin paljon, että valitsin sen tämän teoksen alkuun.

Tarina on käännetty alun perin arabiasta. Laajoista etsinnöistä huolimatta kirjoittaja on anonyymi, vaikka tarina ilmestyi Somerset Maughamin näytelmässä *Päävoitto* ja myöhemmin esipuheena John O’Haran kirjassa *Appointment in Samarra*.

Olen harvoin löytänyt parempaa esimerkkiä tarinankerronnan jalosta taidosta – taidosta, joka on aidosti ennakkoluuloton – se on lahja, jota jaetaan syntyperään, kasvatukseen tai koulutukseen katsomatta. Sen todistamiseen riittää, että vertailee Joseph Conradin ja Walter Scottin, John Buchanin ja O. Henryn, H.H. Munron ja Hans Christian Andersenin kasvatusta keskenään.

Tässä neljännessä tarinakokoelmassani olen yrittänyt kirjoittaa

tyylilajin kaksi hyvin lyhyttä esimerkkiä: ”Kirje” ja ”Rakkautta
ensisilmäyksellä”.

Mutta ensin ”Kuolema puhuu”.

Kuolema puhuu

Bagdadilainen kauppias lähetti palvelijansa torille ostamaan tarvikkeita. Palvelija palasi vähän ajan kuluttua kalpeana ja tärisenä ja sanoi: ”Herra, käydessäni torilla äsken, eräs nainen tönäisi minua väkijoukossa ja kun käännyn näin, että se oli kuolema, joka kosketti minua. Nainen katsoi minua ja teki uhkaavan eleen, eli lainaa minulle nyt hevosesi, jotta voin ratsastaa pois tästä kaupungista ja välttää kohtaloni. Menen Samarraan, eikä kuolema löydä minua sieltä.”

Kauppias lainasi palvelijalle hevosensa ja tämä nousi ratsaille, upotti kannuksensa hevosen kylkiin ja katosi paikalta niin lujaa kuin hevosesta irtosi. Sitten kauppias meni torille ja näki minut seisomassa väkijoukossa. Hän tuli luokseni ja kysyi:

”Miksi teit uhkaavan eleen palvelijalleni nähdessäsi hänet tänä aamuna?” Selitin, ettei eleeni ollut uhkaava, vaan hätkähdin yllätyksestä. Olin hämmästynyt nähdessäni palvelijan Bagdadissa, koska minulla on tapaaminen hänen kanssaan Samarrassa sinä iltana.

Asiantuntijatodistaja*

”Hemmetin hyvä draivi”, Toby sanoi katsoessaan vastustajansa ilmassa leijunutta palloa. ”Tuon täyty olla yli 210, ehkä jopa 230 metrin lyönti”, hän lisäsi nostaessaan kätensä otsalleen suojatakseen silmänsä auringolta ja jatkoi pallon seuraamista, kun se pomppi pudotessaan maahan puttialueen puoleen väliin.

”Kiitos”, Harry sanoi.

”Mitä söit aamiaiseksi tänä aamuna, Harry?” Toby kysyi, kun pallo vihdoin pysähtyi.

”Riitelin vaimoni kanssa”, oli vastustajan nopea vastaus. ”Hän halusi minut mukaan ostoksille tänä aamuna.”

”Minäkin saattaisin kiinnostua naimisiinmenosta, jos uskoisin sen parantavan golflyöntejäni noin paljon”, Toby sanoi keskittyessään palloonsa. ”Perhana”, hän lisäsi hetkeä myöhemmin nähdessään pallon laskeutuvan heikon lyöntinsä tuloksena alle sadan metrin päähän lyöntipaikalta.

Tobyn peli ei parantunut seuraavan yhdeksän reiän aikana ja kun hän suuntasi golfkerholle juuri ennen lounasta, hän varoitti vastustajaansa: ”Taidan joutua kostamaan tämän oikeudessa ensi viikolla.”

”Toivottavasti et”, Harry sanoi nauraen.

”Miten niin?” Toby kysyi heidän astuessaan golfkerhon tiloihin.

”Koska esiinnyn asiantuntijatodistajana sinun puolellasi”, Harry vastasi heidän istuutuessaan lounaalle.

”Hassua”, Toby sanoi. ”Olisin ollut voinut vaikka vanhoa, että olet minua vastaan.”

Sir Toby Gray QC ja professori Harry Bamford eivät aina olleet samalla puolella oikeudessa tavatessaan.

”Tulkoon kaikki, joilla on jonkinlainen rooli tässä oikeusasiassa lähemmäs ja kuunnelkoon.” Leedsin rikostuomioistuin oli koolla. Tuomari Fenton toimi puheenjohtajana.

Sir Toby vilkaisi vanhahkoa tuomaria. Hän piti tätä kunnollisena ja oikeudenmukaisena miehenä, joskin tämän yhteenvetonsa saattaisivat osoittautua hitusen pitkäveteisiksi. Tuomari Fenton nyökkäsi paikaltaan.

Sir Toby nousi omalta paikaltaan avatakseen puolustuksen. ”Arvoisat teidän korkeutenne ja valamiehistön jäsenet, olen hyvin tietoinen suuresta vastuusta, joka hartioilleni on asetettu. Murhasta syytetyn miehen puolustaminen ei koskaan ole helppoa. Se on vielä vaikeampaa, kun uhri on hänen vaimonsa, jonka kanssa hän oli ollut onnellisesti naimisissa yli kaksikymmentä vuotta. Valtio on tämän yleisesti hyväksynyt, jopa virallisesti myöntänyt.”

”Tehtävääni ei helpota, teidän korkeutenne”, sir Toby jatkoi, ”että kaikki olosuhteisiin liittyvät seikat, jotka oppinut ystäväni herra Rodgers taidokkaasti esitti teille avauspuheenvuorossaan eilen, ovat sellaisia, että niiden perusteella syytetty vaikuttaa syylliseltä.”

”Oli kuinka oli”, sir Toby sanoi ottaen kiinni mustan silkkipukunsa kauluksista ja valamiehistön suuntaan kääntyen. ”Aion kutsua todistajan, jonka maine ylittää kaikki epäilykset. Olen varma, ettei hän jätä teille, valamiehistön jäsenet, juuri muuta vaihtoehtoa kuin

ei-syylliseksi julistamisen. Kutsun paikalle professori Harold Bamfordin.”

Hyvin pukeutunut mies, jolla oli kaksoisnapitettu puku, valkoinen paita ja Yorkshire County -krikketseuran solmio, astui oikeusistuntosaliin ja asettui todistajan aitoon. Hänelle ojennettiin Uusi Testamentti ja hän vannoi valan niin itsevarmasti, ettei yhdellekään valamiehistöön jäsenistä voinut jäädä epäselväksi, ettei tämä ollut hänen ensimmäinen esiintymisensä murhaoikeusjutussa.

Sir Toby oikaisi kaapunsa tuijottaessaan golfystävänsä huoneen toisella puolella.

”Professori Bramford”, hän sanoi aivan kuin ei olisi koskaan ennen nähnyt miestä, ”jotta voimme varmistaa asiantuntemuksenne, on tarpeen, että kysyn teiltä muutaman alustavan kysymyksen, jotka voivat jopa nolostuttaa teitä. Mutta on äärimmäisen tärkeää, että pystyn osoittamaan valamiehistölle pätevyytenne merkityksen, koska se vaikuttaa tähän kyseiseen juttuun.”

Harry nyökkäsi totisena.

”Saitte koulutuksenne, professori Bramford, Leedsin Grammar Schoolissa”, sir Toby sanoi luoden lyhyen katseen Yorkshiren valamiehistöön päin. ”Saitte sieltä avoimen stipendin Magdalen Collegeen, Oxfordiin lakiopintoihin.”

Harry nyökkäsi taas ja sanoi: ”Se on totta”, Tobyn tarkastaessaan muistiinpanojaan nopeasti – aivan turhaan, koska hän oli käynyt saman rutiinin läpi Harryn kanssa jo lukuisia kertoja.

”Mutta et ottanut tarjousta vastaan”, sir Toby jatkoi, ”vaan päätit viettää opiskeluaikasi täällä Leedsissä. Pitääkö sekin paikkansa?”

”Kyllä”, Harry sanoi. Tällä kertaa valamiehistö nyökkäili hänen kanssaan. Yorkshireläistä uskollisempaa ja ylpeämpää Yorkshireen liittyvissä asioissa ei olekaan, sir Toby ajatteli tyytyväisenä.

”Kun valmistuitte Leedsin yliopistosta, voitteko vahvistaa pöytäkirjaa varten, että suoritte loppututkintonne parhain mainesanoin?”

”Kyllä suoritin.”

”Ja tarjottiinko teille sitten paikkaa Harvardin yliopistosta maisteritutkinnon suorittamiseksi ja sen jälkeen tohtoriksi väittelyä varten?”

Harry nyökkäsi kevyesti vahvistaakseen, että asia oli näin. Hän halusi sanoa: ”Jatka jo, Toby”, mutta tiesi, että hänen vanha sparrausystävänsä aikoi ottaa seuraavista hetkistä irti kaiken mahdollisen.

”Ja valitsitteko tutkimusaiheeksenne tohtorinväitöskirjassanne käsiaseiden käytön murhatapauksissa?”

”Pitää paikkansa, sir Toby.”

”Pitääkö myös paikkansa”, maineikas QC jatkoi, ”että kun väitöskirjanne esiteltiin tutkintalautakunnalle, se herätti niin paljon mielenkiintoa, että Harvardin yliopiston kirjapaino julkaisi sen ja on nyt osa oikeustieteeseen erikoistuvien pakollista opintomateriaalia?”

”Kauniisti sanottu”, Harry sanoi, antaen Tobylle alun seuraavaan lauseeseen.

”Mutta *minä* en sanonut niin”, sir Toby sanoi noustessaan seisomaan valamiehistöä katsoen. ”Nuo sanat lausui tuomari Daniel Webster, Yhdysvaltain korkeimman oikeuden jäsen. Mutta antakaa minun jatkaa. Jätettyänne Harvardin ja palattuanne Englantiin, olisiko oikein sanoa, että Oxfordin yliopisto yritti taas kerran houkutella teitä tarjoamalla teille oikeustieteen professuuria, mutta te vastasitte kieltävästi jo toistamiseen, koska palasitte mieluummin alma materiinne, ensin vanhempana luennoitsijana ja myöhemmin professorina? Olenko oikeassa, professori Bamford?”

”Kyllä olette, sir Toby”, Harry sanoi.

”Olette ollut siellä virassa viimeiset yksitoista vuotta, vaikka monet yliopistot ympäri maailmaa ovat tehneet teille houkuttelevia tarjouksia, jotta jättäisitte rakastamanne Yorkshiren ja liittyisitte heihin?”

Tässä vaiheessa herra Fenton, joka oli myös kuullut kaiken ennen,

tähyili alas paikaltaan ja sanoi: ”Luulenpa, että voin sanoa, sir Toby, että olette todistaneet meille kaikille, että todistajanne on valitsemansa alan merkittävä asiantuntija. Voisimmekohan nyt jatkaa tämän päivän tapaukseen?”

”Siirryn siihen ilomielin, teidän korkeutenne, varsinkin ystävällisten sanojenne jälkeen. Ei ole tarvetta kasata lisää kunnianosoituksia professorin hartioille.” Sir Toby olisi mielellään kertonut tuomarille, että hän oli itse asiassa päässyt alkuesittelynsä loppuun vain hetkeä ennen kuin hänet keskeytettiin.

”Niinpä, teidän luvallanne, teidän korkeutenne, palaan esillä olevaan tapaukseen, nyt kun mielestänne olen osoittanut todistajani pätevyyden.” Hän kääntyi takaisin professorin suuntaan, jonka kanssa vaihtoi yhteisymmärryksen katseen.

”Aiemmin tässä tapauksessa”, sir Toby jatkoi ”oppinut ystäväni herra Rodgers esitteli tapauksen yksityiskohdat syyttäjälle tehden harvinaisen selväksi, että se nojaa yhteen ainoaan todisteeseen: nimittäin, savuavaan aseeseen, joka ei koskaan savunnut.” Tätä ilmaisua Harry oli kuullut vanhan ystävänsä käyttävän monta kertaa aikaisemmin – ja tulisi varmasti käyttämään vielä monta kertaa tulevaisuudessaakin.

”Tarkoitan asetta, joka on täynnä syytetyn sormenjalkia ja joka löytyi hänen huono-onnisen vaimonsa, rouva Valerie Richardsin ruumiin läheltä. Syyttäjä jatkoi esittämällä, että tapettuaan vaimonsa syytetty joutui paniikkiin ja juoksi ulos talosta jättäen aseensa keskelle huonetta.” Sir Toby pyörähti ympäri katsoakseen valamiehistöä.

”Tähän yhteen ainoaan, heikkoon todisteeseen – ja tulen todistamaan, kuinka heikkoon – vedoten teitä valamiehistöissä pyydetään tuomitsemaan mies murhasta ja passittamaan hänet kaltereiden taa loppuelämäkseen.” Hän piti tauon antaakseen valamiehistön sisäistää sanansa.

”Joten nyt palaan teihin, professori Bamford, ja kysyn teiltä alanne etevänä asiantuntijana – käyttäen arvoisan tuomarimme sanoja –

sarjan kysymyksiä.” Harry ymmärsi, että johdanto oli vihdoinkin ohi, ja että hänen odotettiin nyt näyttävän olevansa maineensa mittainen.

”Saanen aloittaa kysymällä teiltä, professori, jättääkö murhaaja todennäköisesti uhrinsa ammuttuaan kokemuksenne mukaan murha-aseen rikospaikalle?”

”Ei, sir Toby, se on sängen epätavallista”, Harry vastasi. Yhdeksässä tapauksesta kymmenestä, joihin liittyy käsiase, asetta ei koskaan löydetä, koska murhaaja varmistaa, että hän hävittää todistusteet.”

”Aivan”, sir Toby sanoi. ”Ja siinä yhdessä tapauksessa kymmenestä, kun ase löydetään, onko tavallista, että kaikkialta murha-aseesta löytyy sormenjälkiä?”

”Tuskin koskaan”, Harry vastasi. ”Paitsi jos murhaaja on täydellinen torvi, tai hänet otetaan kiinni itse teossa.”

”Syytetty voi olla vaikka mitä”, sir Toby sanoi, ”mutta hän ei selvästikään ole typerys. Kuten te, hän sai koulutuksensa Leedsin Grammar Schoolista; hänet otettiin kiinni, ei rikospaikalta, vaan ystävänsä kodista kaupungin toiselta laidalta.” Sir Toby jätti lisäämättä, että syyttäjä oli avauslausunnossaan huomauttanut monta kertaa, että syytetty oli löydetty sängystä rakastajattarensa kanssa, joka osoittautui hänen ainoaksi alibiksi.

”Nyt haluaisin keskittyä itse aseeseen, herra professori. Smith and Wesson K4217 B.”

”Se oli itse asiassa K4127 B”, Harry sanoi korjaten vanhan ystävänsä sanoja.

”Thailen korkeaa osaamistanne”, sir Toby sanoi, tyytyväisenä vaikutuksesta, jonka hänen pieni virheensä teki valamiehistöön. ”Palatkaamme käsiaseeseen. Löysikö sisäasianministeriön laboratorio murhan uhrin sormenjälkiä aseesta?”

”Löysi, sir Toby.”

”Ja asiantuntijana, saako tämä teidät vetämään minkäänlaisia päätelmiä?”

”Kyllä saa. Rouva Richardsin jäljet olivat vahvimmat laukaisijassa

ja asean kahvassa, mikä saa minut uskomaan, että rouva käsitteli asetta viimeisenä. Itse asiassa fyysinen todiste viittaa siihen, että hän painoi liipaisimesta.”

”Selvä”, sir Toby sanoi. ”Mutta eikö murhaaja ollut voinut asettaa asetta rouva Richardsin käteen poliisin harhauttamiseksi?”

”Olisin taipuvainen kannattamaan tuota teoriaa, ellei poliisi ei olisi löytänyt herra Richardsinkin sormenjälkiä liipaisimesta.”

”En ole varma ymmärränkö täysin, mihin pyritte, professori”, sir Toby sanoi, vaikka ymmärsi sen täydellisesti.

”Melkein jokaisessa tapauksessa, joissa olen ollut mukana, murhaaja poistaa ensimmäiseksi omat sormenjälkensä murha-aseesta ennen kuin pohtii sen asettamista sen uhrin käteen.”

”Ymmärrän mitä tarkoitate. Mutta korjatkaa, jos olen väärässä”, sir Toby sanoi. ”Ase ei löytynyt uhrin kädestä, vaan melkein kolme metrin päästä rouvan ruumiista, johon se syyttäjän mukaan putosi, kun syytetty ryntäsi paniikissa ulos kodistaan. Joten sallikaa minun kysyä, professori Bamford: jos joku tekee itsemurhan pitäen asetta ohimoon vasten ja laukaisee asean, mihin uskoisitte asean päättyvän?”

”Johonkin puolentoista ja kolmen metrin välille ruumiista”, Harry vastasi. ”On tavallinen virhe – jonka näkee usein elokuvissa ja televisio-ohjelmissa, joiden taustatutkimustyö on huonosti tehty – että ase on edelleen uhrin kädessä sen jälkeen, kun hän on ampunut itsensä. Todellisuudessa itsemurhatapauksissa asean rekyylin voima irrottaa asean uhrin kädestä ja lennättää sen monen metrin päähän ruumiista. Niinä kolmenakymmenenä vuotena, kun olen ollut tekemisissä itsemurha-aseiden kanssa, en ole kertaakaan nähnyt, että ase olisi jäänyt uhrin käteen.”

”Eli teidän asiantuntijamielipiteenänne, professori, rouva Richardsin sormenjäljet ja asean paikka viittaisivat pikemminkin itsemurhaan kuin murhaan.”

”Juuri niin, sir Toby.”

Rikas mies päättää tutkia, kuka hänen sukulaisistaan todella ansaitsee periä hänet. Kenellä heistä on hyvä sydän – vai onko kenelläkään?

Naimisissa oleva nainen saa kirjeen, joka saa hänen poskensa punastumaan. Mutta kuinka lukea rakastajalta peräisin oleva kirje niin, ettei aviomies huomaa?

Itseriittäinen kuvataiteilija ei menesty tarpeeksi hyvin, jotta saisi tauluilla elantonsa. Sen sijaan hän nyhtää rahaa veljeltään. Vaan miten käy, kun veli kuolee? Millä taiteilija sitten elää?

“Lyhyet versiot” on Jeffrey Archerin mukaansatempaava novellikokoelma, joka tutustuttaa lukijan ihmismielen synkkiin kerrostumiin.

Jeffrey Archer (s.1940) on englantilainen kirjailija ja poliitikko. Hänet tunnetaan erityisesti “Clifton-kronikka” -kirjasarjasta, johon kuuluu seitsemän osaa. Archer on julkaissut kymmenittäin romaaneja sekä novellikokoelmia. Hän julkaisi esikoisteoksensa “Miljoonan dollarin petos” vuonna 1976.